

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в Освенцімі
Університет прикладних наук в м. Ельблонг
Пряшівський університет
Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

III Міжнародної науково-практичної конференції

Україна, Мукачево 23-24 квітня 2025 р.

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету (Протокол № 3 від 23.05.2025 р.)*

C11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 квітня 2025р., м. Мукачево / ред. кол. Л. І. Капітан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2025. 157 с.

Редакційна колегія:

Капітан Л. І. – д. істор. н., професор (голова); Туріс І. Ю. – к. філол. н., доцент;
Корнієнко І. О. – д. психол. н., професор; Щербан Т.Д. – д. психол. н., професор; Брецько
І. І. – к. психолог. н., доцент; Воронова О. Ю. – к. психолог. н., доцент.

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей 23-24 квітня 2025 р.

Вип. 52, Т. 2. С. 185–192.

3. Предко В.В., Сомова О.О. Вплив війни на зміну рівня стресу та стратегій збереження життєстійкості українців. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Том 33.72, № 4. С. 89–98.

УДК 159.9.018:[316.47:316.362]:355.01(043.2)

АНАСТАСІЯ МИЦЬКА

здобувачка вищої освіти

Мукачівський державний університет

ІВАННА ЗЕЙКАН

здобувачка вищої освіти

Мукачівський державний університет

ТАЇСА ЯМЧУК

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології

Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СІМЕЙНИХ ВЗАЄМИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний український соціум переживає глибокі трансформації, спричинені як глобальними тенденціями, так і критичними подіями національного масштабу — передусім, повномасштабною війною в Україні. Внаслідок цього змінюється структура, функції та динаміка сімейних стосунків. Особливо вразливою категорією стають молоді сім'ї, які в умовах воєнного стану стикаються з викликами вимушеної міграції, втрати близьких, економічної нестабільності та психологічної травматизації. У таких умовах вивчення сімейних взаємин, механізмів адаптації, збереження емоційної близькості та стабільності подружжя набуває особливої актуальності.

У психологічній науці сім'я традиційно розглядається як мікросоціальна система, що виконує низку ключових функцій: емоційну, виховну, нормативну, захисну, економічну. Водночас вона є психологічним середовищем формування особистості, де закладаються основи ідентичності, моделюються міжособистісні стратегії поведінки, а також реалізується базова потреба людини в безпеці та прийнятті.

На думку Ю.Є. Альошиної та В.А. Сисенка, якість міжособистісного сприйняття у подружжі визначає рівень взаєморозуміння, здатність до співпереживання та гнучкості у взаємодії. Відображення партнера у внутрішньому світі людини (так зване «дзеркальне» сприйняття) відіграє вирішальну роль у побудові стабільних і задовільних стосунків. У періоди суспільних потрясінь, зокрема під час війни, актуалізуються психологічні захисти, спотворення образу партнера, що може ускладнювати діалог у сім'ї. Тому особливого значення набуває робота над емоційною відкритістю та розвитком емпатійного слухання.

К. Роджерс, один із провідних представників гуманістичної психології, запропонував поняття подружності як глибокої емоційної взаємозалежності,

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей 23-24 квітня 2025 р.

що базується на: прийнятті партнера без умов, автентичності, емпатії, внутрішній свободі у межах партнерства. Дослідник стверджував, що сімейна стабільність можлива лише за умови психологічної безпеки, яка створюється завдяки довірі та відкритому діалогу. У контексті воєнного часу це набуває особливої ваги: подружжя змушені переосмислювати ролі, наново вчитися бути поруч, навіть перебуваючи фізично окремо, часто в умовах ризику, втрат або психологічної травматизації.

Н. Пезешкіан, засновник позитивної психотерапії, наголошував на важливості культурного підґрунтя сімейних стосунків. Він визначив чотири базові сфери життєвих цінностей, що мають бути збалансованими у подружній взаємодії: любов (емоційний контакт, інтимність, турбота); порядок (структура, обов'язки, правила життя); пізнання (інтелектуальний розвиток, освіта, самореалізація); надія/віра (життєві смисли, моральні орієнтири, духовність). За науковцем, дисбаланс у цих сферах (наприклад, акцент лише на матеріальному забезпеченні без емоційної підтримки) призводить до деструкції у стосунках. В умовах кризи важливо не втрачати жодну зі сфер, зберігати життєві смисли навіть у найтяжчих обставинах — саме це стає фундаментом стійкої сім'ї.

Воєнні дії спричиняють підвищений рівень стресу, тривожності, екзистенційну невизначеність, що значно ускладнює адаптацію подружжя до нових реалій. Одним із ключових чинників збереження стосунків у таких умовах є емоційна підтримка, розвиток навичок конструктивного спілкування та взаєморозуміння. На початковому етапі війни, коли домінують реакції шоку, страху та дезорганізації, партнерські стосунки можуть або посилитися через прагнення до спільної безпеки, або зазнати деструктивних змін через неможливість ефективного емоційного обміну. У цей період вкрай важливим є прийняття емоційного стану одне одного, спільне проговорення страхів, планування подальших дій.

На більш пізніх етапах, коли подружжя адаптується до нових умов, актуалізуються інші аспекти: розподіл ролей, ціннісні конфлікти, порушення балансу автономії та близькості. У ситуаціях вимушеної розлуки (наприклад, через мобілізацію одного з партнерів), відчуття ізоляції та невизначеності може поглибити відчуження. Водночас саме ці обставини можуть стимулювати розвиток зрілої прихильності, що базується на довірі, лояльності та психологічній зрілості партнерів.

Ключовим завданням подружжя в умовах війни стає не лише виживання в буквальному сенсі, а й збереження стійких зв'язків, заснованих на прийнятті, співпраці та здатності функціонувати як автономні, але взаємозалежні особистості. Таким чином, війна є потужним зовнішнім стресором, що актуалізує як слабкі, так і сильні сторони партнерських стосунків. Збереження та розвиток подружніх відносин у цей період можливе лише за умови свідомого прагнення до взаємопідтримки, постійного діалогу та психологічної гнучкості. Психологічна допомога подружжям у кризовий час має бути орієнтована на розвиток емоційної грамотності, стресостійкості та навичок конструктивного вирішення конфліктів.

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей 23-24 квітня 2025 р.

Література:

1. Максимчук В. В. Проблематика психологічних особливостей емоційних зв'язків подружжя в умовах воєнного стану. *Трансформаційні зміни в соціальній роботі та психології в умовах сьогодення: міжнародний та національний досвід*: матеріали Всеукр. студентської наук. конф., 30 квіт. 2024 р. Умань, 2024. С. 31–35
2. Овсієнко К. С. Особливості психічного стану подружжя в умовах війни. *Соціально-психологічні ресурси особистості в екстремальних умовах*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 19 квіт. 2024 р. Львів; Торунь, 2024. С. 34–37.
3. Петренко І. В. Вплив військового стресу на стосунки в родині. *Журнал соціальної та практичної психології*. Одеса: Гельветика, 2023. № 2. С. 45–60.

UDC 37.016:811.111:001.4:004(043.2)=111

VITALIIA HARAPKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Department of English Language, Literature with Teaching Methods

Mukachevo State University

MARIANA HARAPKO

1st year student at the Faculty of Humanities

Mukachevo State University

KSENIIA ALMASHIJ

2nd year student at the Faculty of Humanities

Mukachevo State University

THE PROS AND CONS OF SYNONYMY IN ICT TERMS IN TEACHING ENGLISH

The rapid evolution of ICT has led to a proliferation of new terms and concepts, many of which exhibit varying degrees of synonymy. This linguistic phenomenon, while enriching the language, can also create confusion for learners, particularly in educational contexts.

There are some important causes of synonymy in ICT terms which include: rapid technological advancement; globalization and localization; marketing and branding [1.2.3].

Impact of synonymy on language acquisition is highlighted that synonymy can pose challenges for language learners in several ways:

–vocabulary overload means that students may be overwhelmed by the sheer number of synonymous terms, hindering their ability to efficiently acquire and retain vocabulary;

–confusion and misunderstanding occurs when the subtle differences in meaning between near synonyms can lead to confusion and misinterpretation, especially when communicating technical concepts;

–difficulties in terminology selection are appeared when producing language, learners may struggle to choose the most appropriate term from a pool of synonyms, potentially affecting the clarity and precision of their communication [4.6].

In this context can be proposed some pedagogical strategies for addressing synonymy:

1) explicit instruction suggests that teachers should explicitly address synonymy in their instruction, highlighting the nuances between similar terms and providing clear definitions and examples;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>